

BERKENYE

TELEPÜLÉSKÉPI ARCULATI KÉZIKÖNYV

TARTALOMJEGYZÉK

1. Bevezetés	3
2. Berkenye bemutatása	5
3. Örökségünk	7
4. Eltérő építészeti karakterek bemutatása	11
5. Építészeti útmutató, ajánlások	16
<i>Telepítés</i>	
<i>Tetőhajlásszög</i>	
<i>Magasság</i>	
<i>Tetőforma</i>	
<i>Terepalakítás</i>	
<i>Színek</i>	
<i>Kerítések</i>	
<i>Kertészeti útmutató</i>	
<i>Tornácok</i>	
<i>Anyaghasználat</i>	
<i>Ajtók, ablakok, kapuk</i>	
<i>Járdák, burkolatok</i>	
<i>Homlokzatképzés</i>	
<i>Kertvárosias településrész</i>	
<i>Külterületi településrész</i>	
6. Mai példák	37
7. Utcák, terek	38
8. Sajátos építményfajták	40
<i>Hirdetések, reklámtáblák</i>	
9. Impresszum	42

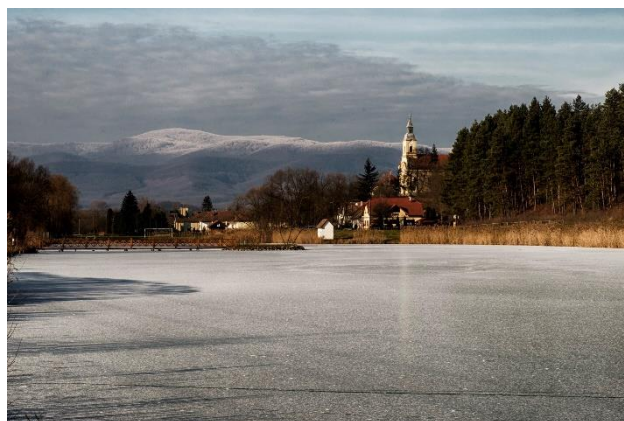
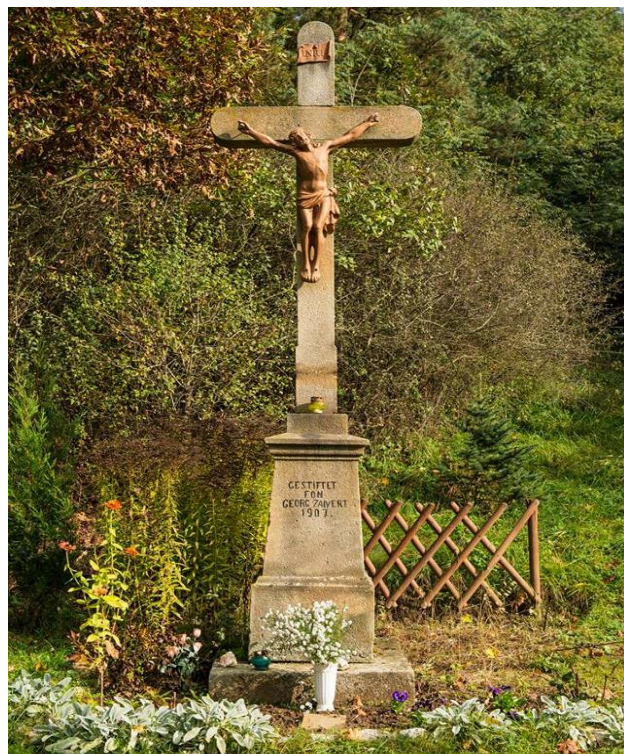
BEVEZETÉS

Berkenye község településképi arculati kézikönyve bemutatni szándékozik a településen található természeti, illetve épített értékeket. A kézikönyv elkészítésének célja, hogy egyaránt az itt lakók és a későbbiekben a településre költözők számára megmutassa azokat az épületeket, kerítéseket, kerteket stb., amelyek szerintünk jó, a település arculatát tekintve a településbe illeszkedő és követendő példák lehetnek.

Szeretnénk, ha a tudatos építési és építkezési formák megismerésében és alkalmazásában is segítségül szolgálna ez a kézikönyv az olvasó számára.

A környezetünk, utcaképünk, településképünk esztétikáját nem emblemikus épületekkel érhetjük el, hanem egymáshoz hangulatban, színben, homlokzatban, tető kialakításban illeszkedő, rendezett építményekkel. A szabályszerűségeket közösen kialakítva meghatározhatjuk azokat az építészeti, kulturális és környezeti értékeket, amelyek követendőek a településen. A népi építészet, vagy a településen fellelhető egyedi karakter megővése, újraélesztése nem csak idejét múlt megoldások benyomását keltheti. Ha mindez ki tud egészülni a megfelelő innovatív építészeti megoldásokkal, akkor egy nagyon kellemes végeredményt kapunk, mely a jövő irányába mutathat. Fontos megjegyezni, hogy a dokumentum nem lezár, hanem egy folyamatosan kiegészülő, szemléletformáló kiadvány. Reméljük, hogy elképzeléseink bemutatásával mi is hozzájárulhatunk Berkenye község megfelelő és korszerű kialakításához.

BERKENYE BEMUTATÁSA

Berkenye Nógrád megye délnyugati részén, a Börzsöny délkeleti peremén fekszik erdővel körülvéve. Többségében német nemzetiségi község. A települést a Vác-Balassagyarmati vasútvonal érinti, így a község legfontosabb közlekedési eszköze a vasút. A XIV. század végén már lakott település volt. 1390-ben a váci püspök berkenyei jobbágyainak elengedte a neki robotmunkában végzendő szántást, a bor és gabona kilencedet pedig a termés tizenkettő részére mérsékelte. Célja ezzel eddigi jobbágyai megtartása volt, és újaknak a birtokra csalogatása.

1553-ban már az esztergomi egyházmegye nyilvántartásában említették Berkenyét. A falu ekkor már török szpáhíbirtok volt. Az elpusztult Berkenyét a váci püspök a XVIII. század elején németajkú lakossággal telepítette be.

Althan Mihály Frigyes 1718. október 13-án négy, Frankóniából származó német katolikus családdal kötött szerződést a betelepítés feltételeiről. Eszerint az új telepések 12 jobbágy- és 12 zsellértelek benépesítésére kaptak engedélyt, amelyekre 24-24 jobbágy és zsellércsalád települt. A templomukat Migazzi Kristóf váci püspök építtette 1777-ben. A 25 m magas toronyban 3 harang lakik. A délidőben megszólaló 222 kg-os harangot Slezák László harangöntő mester készítette Budapesten 1921-ben.

A népesség száma 1820 körül lépte túl a négyszázat és a XX. század elején haladta meg az ötszázat. 1960-ban már 702-en lakták a községet. Jelenleg a település lakosságszáma 655 fő.

Az első katonai felmérés (1763-1787)

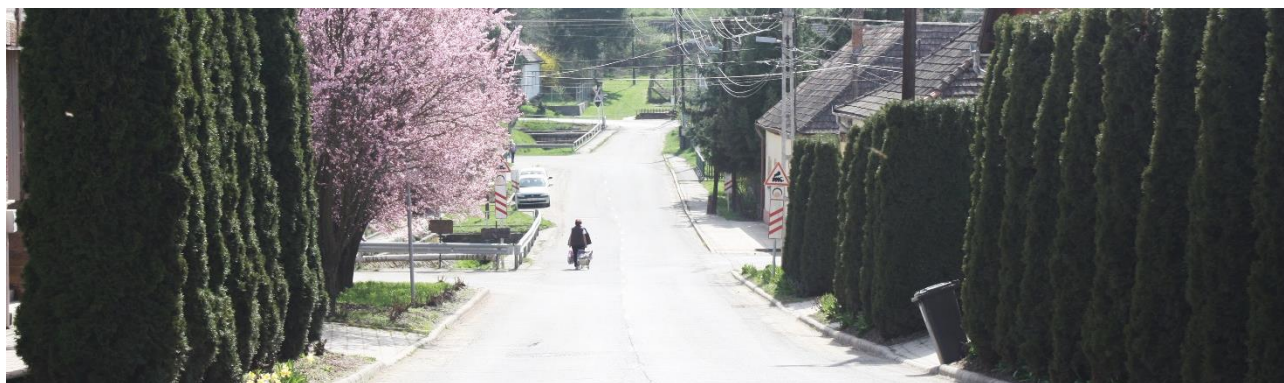

Második katonai felmérés (1806-1869)

A falu lakosai tragédiák sorát élték át a második világháború után. 1945-ben 82 embert hurcoltak el „Malenkij robot”-ra, közülük többen nem tértek vissza. 1948-ban a családok egy részét kitelepítették, elkergették otthonaikból. Ugyanebben az időben több felvidéki magyar család lelt otthonra Berkenyén magyarságuk miatt.

A település 1990-ig közigazgatásilag Nógrádhoz tartozott, majd ezután önálló hivatalt hozott létre. A szétválás után Berkenye rohamos fejlődésnek indult. 1990-1996 között közel 130 millió Ft-ot fordítottak a település fejlesztésére. Kiépült az ivóvíz- és gázhálózat, a község bekapcsolódott a telefonhálózatba, új községháza épült.

A községnek óvodája és alsó-tagozatos iskolája van. Széchenyi terv pályázatának támogatásával megépült a Szt. Anna fogadó, ahol sváb ételkülönlegességekkel várják a vendégeket. Pihenni vágyóknak a víztározón csónakázásra nyílik lehetőség. Az ide látogatókat az út mentére ültetett rózsasorok fogadják. A helyi hagyományok ápolására nemzetiségi kórus alakult 1984-ben, mely jelenleg is működik.

ÖRÖKSÉGÜNK

Szent Kereszt felmagasztalása templom

A mai egyhajós, kosáríves szentélyzáródású, homlokzati tornyos templomot Migazzi Kristóf váci püspök építtette 1777-ben a korábbi fatemplom helyett. A hajó boltozata kosáríves hevederek közti kupolasüveg. Műemléki védelem alatt áll.

Falumúzeum

1995-ben helyi gyűjtésű múzeum, tájház került berendezésre be egy egykori német parasztházban, a használati tárgyak és munkaeszközök megőrzésére, melyek mindegyike elmúlt száz éves. Az 1850-es évekből származó épület keskeny, hosszúgangos, faoszlopos, a régi építészet minden jellegzetességét magán viselő parasztház. A borított fafödémes téglapadozatos konyhában található a falu utolsó megmaradt kemencéje.

Stációképek

Berkenye és Nógrád között jelzik a korosabb térképek a Kálvária dombot. Néhány évtizede a gondos berkenyeiek áthelyezték a kálvária kellékeit a védettebb és a templomhoz közelebb lévő temetőbe. Az évtizedekig üres képtartó oszlopokra készítették el a bronz domborműveket.

I. Világháborús emlékmű

Három lépcsőre helyezték a 60X60-s talpazatot, ezen áll a katona egy obeliszk előtt feje felett kettős kereszt az oszlop tetején turulmadár látható a karmaiban kardot tartva, kitárt szárnyakkal. A szobor alatt fehér márvány táblán a hősi halált halt katonák névsora látható.

Útmenti Boldogasszony

A templomtól a temetőbe vezető út mentén állították fel a községi iskolai tanár munkáját, egy Madonna a Gyermekkel domborműves tűzzománc képet. Két oldalán a kerítés falán márvány tábla. 60 cm alapon egy fal, mely magába fogadja a képet, két szép oszlop tarja a félköríves bádoggal fedett tetőt. A képet üvegezett kovácsoltvas ajtó védi.

Őseink emlékére

2015-ben az élő leszármazottak egy szerződést kötő gazda és párja meghitt szobrával emlékeznek meg őseikről. Az "emlékmű" gondolatban felidézi az elmúlt 300 esztendő falubéli történéseit.

A szobrász romhányi homokkőből faragta meg a szőlőműves telepes házaspár szobrát. Az egymáskezét fogó pár talán a múlt század eleji népviseletben egy szőlőtöke társaságában mereng el pincéje, vagy háza gangján a falu múltjáról, jövőjéről.

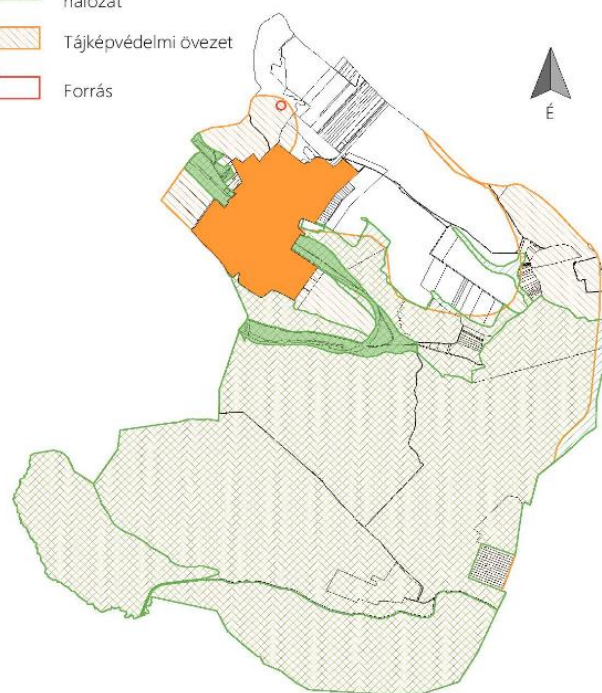
Természeti értékek

A település szép, helyi természeti értékekkel rendelkezik a Börzsöny hegység lábánál. Berkenye a Duna-Ipoly Nemzeti Park határát érinti, nyugalma, a levegő tisztasága és a források tiszta vize minden kirándulót magával ragad. A növényvilág változatossága egyben az állatvilág gazdagságát is jelzi. Az erdők nagy része nagyvadas vadászterület, főbb vadfajok a vaddisznó, a szarvas és az őz. A térségben, beleértve a Börzsönnyt és annak régióját, mintegy 200 madárfaj gazdagítja, továbbá a községben 2 darab mesterséges tó is megtalálható.

Jelmagyarázat

- Belterület
- Külföldi terület
- Országos ökológiai hálózat
- Tájvédelmi övezet
- Forrás

Természetvédelem érdekében, a növénytelepítések során elsősorban hazánkban őshonos fajok telepítését javasoljuk, melyeket a kertészeti útmutatóban felsorolunk. A rendelet mellékletei között elhelyezésre került az egyes növényfajok telepítésére vonatkozó ajánlás, tiltás.

Az éjszakai világítás tervezése az állatvilág védelme érdekében történjen. Kerülendő a hideg, fehér fény. A fényt oda irányítsa, ahol szükség van rá, a díszvilágítások lefelé irányuljanak egyenes és alacsony intenzitással. A térképen a település természeti és településképi értékeit meghatározó területek láthatók.

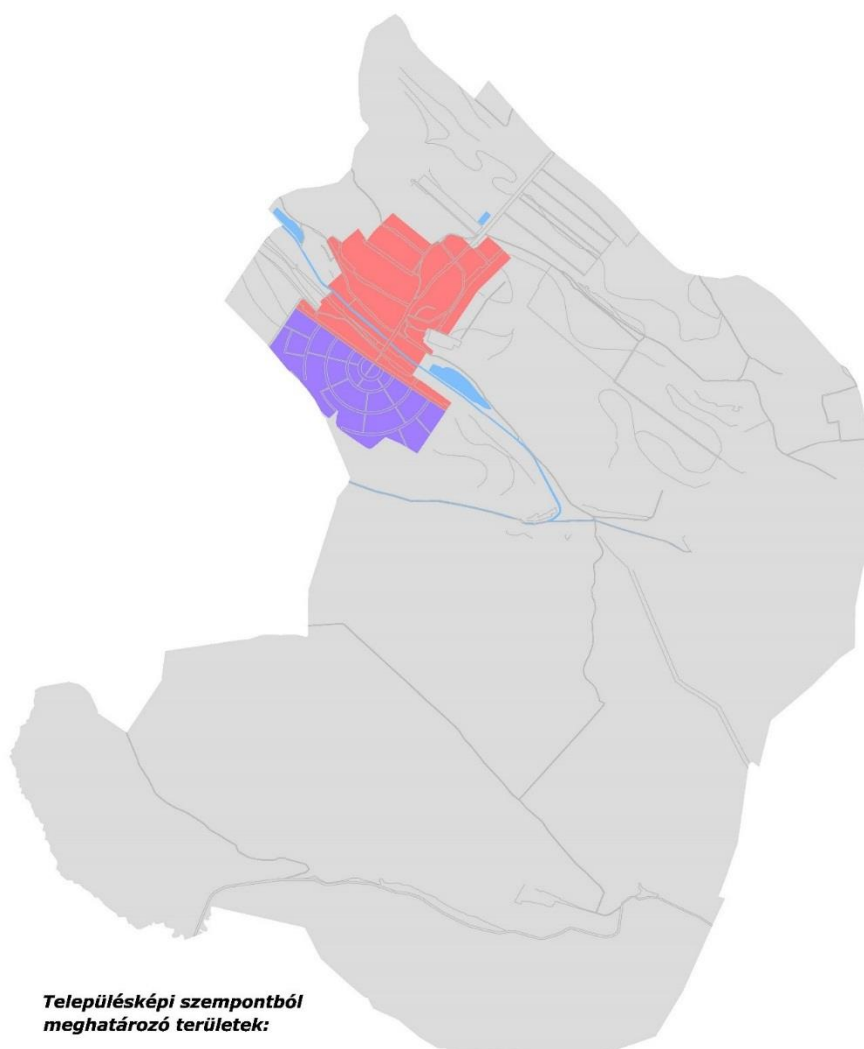
ELTÉRŐ ÉPÍTÉSZETI KARAKTEREK BEMUTATÁSA

4

A település falusias karakterű belterülete jellemzően oldalhatáron álló beépítésű, főként előkert nélkül telepített lakóházakból áll, szépen rendezett utcaképpel, ahol a szomszédos épületek illeszkednek egymáshoz és a környezetükhöz. Megtalálhatók itt a tradicionális népi építészet jegyében épült lakóházak ugyanúgy, mint a szocializmus idején épültek, illetve több új építésű családi ház is helyet kapott a községben. Berkenyén főként az utcára merőleges tetőgerinccel telepített épületek a jellemzőek, melyek előkert nélküli elrendezéssel kerültek kialakításra, ezzel szép, egységes utcakép alakult ki a településen (elsődlegesen a településközpontban feltűnő).

A belterület egy része kertvárosias beépítésű, főként újabb építésű, a 2000-es évek környékén épült többszintes és egyszintes, nagyobb alapterületű épületekkel, melyeken erkélyek, teraszok is megjelennek.

A település külterületén megjelenik néhány ipari-mezőgazdasági üzemi terület, melyek a belterülettől eltérő karakterrel rendelkeznek, beépítésük a telekhatártól visszahúzva, szabadon álló kialakításban történt, jellemzően nagyobb homlokzati magassággal és alapterülettel rendelkeznek, valamint eltérő burkolatok is megjelennek rajtuk. A külterület további részei mezőgazdasági termelésre szánt, jelenleg is jól kihasznált területek, a település déli fele pedig dús, fával borított erdős rész, amely a Börzsöny hegységhez tartozik.

Településképi szempontból meghatározó területek:

- a) Kertvárosias karakterű terület
- b) Falusias karakterű terület
- c) Külterület

Falusias karakterű belterület

Berkenye belterülete jellemzően falusias beépítésű, ahol az oldalhatáron álló épületek közt megjelenik számos, szép állapotban fennmaradt vagy felújított hagyományőrző népi lakóház.

A település központja a Kossuth utcán és környékén terül el, itt kapott helyet a település temploma, a Polgármesteri Hivatal, posta, panziók és éttermek is.

A településen a legtöbb épület egyedi, hagyományőrző, népi építészeti elemekkel díszített, az utcára merőleges tetőgerinccel telepített lakóépület. Ezek sajátossága a nyeregvető, amelyhez oldaltornác csatlakozik, főként vakolt téglaszloppal, ezek megnyitása is jellemző az utca felé. A homlokzatok díszítettek, melyek lehetnek akár kidomborodó minták, tagozatok, párkányok, vagy pedig fával készült oromzatok, illetve faragott fa kiegészítő elemek. Az épületek mindegyikén füstnyílás is található.

A hagyományőrző épületeken kívül megjelennek a településen a szocializmus idején épült lakóházak, négyzet alaprajzzal, sátoztetővel és két nagy négyzet ablakkal nyitva az utca felé.

A településen szépen rendezetten sorakoznak az előkert nélkül épített lakóházak, az utcára merőleges tetőgerinccel telepítve, néhol pedig az utcával párhuzamosan.

Kertvárosias településrészek

A település déli részéhez épített kertvárosias területen főként szabadon álló beépítéssel telepített, a 90-es évektől kezdődően épített új és újszerű lakóépületek találhatók. Építészeti jellemzőik, hogy előkerttel telepítettek, amelyek gyakran nagyobbak 3 méternél, valamint tömegükben összetettebbek, legalább kétszintesek, de akad akár háromszintes kivitel is belőlük. Tetőszerkezetük formája jellemzően nyeregtető, vagy az összetettebb alaprajzi kialakítást követő összetett tető, de megjelenik néhány kontyvető is. Jellemzőek a nagy nyílászáró méretek, teraszok és erkélyek is. Az épületek telepítése főként utcára merőleges tetőgerinccel történt, de esetenként azzal párhuzamos kialakítás is megtalálható, vegyesen váltakozva.

A nagy zöldterületek miatt az utcakép tágas, szellős, nyitott érzést közvetít. A lakóházak udvara is rendezett, de kevés díszítéssel, növényzettel.

Az utcán álló épületek homlokzatát összességében nem díszítették, néhány vakolatsáv jelenik meg elvétve az épületek egy részén, valamint a vakolattól eltérő burkolatok, mint a fa, kő és beton.

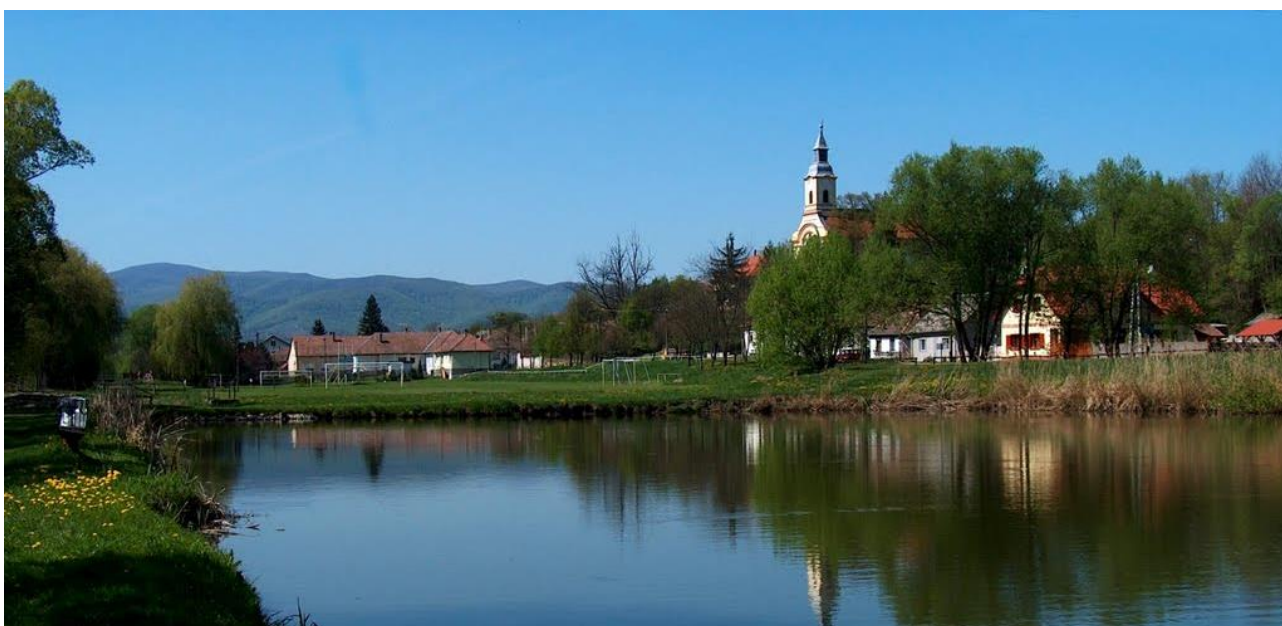
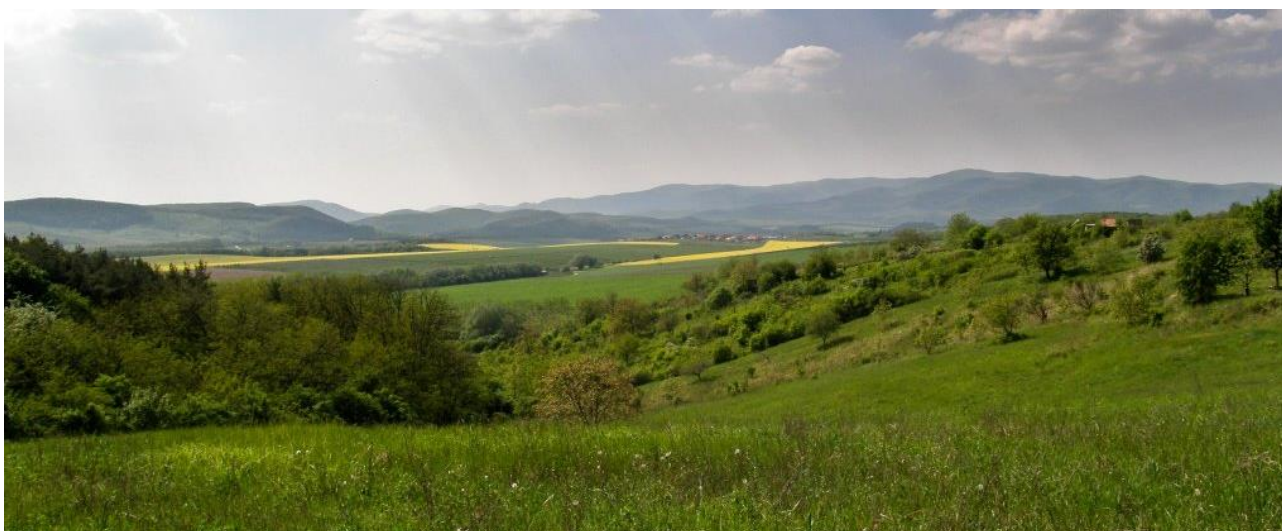
Berkenye külterülete

Berkenye külterületi részein található ipari-mezőgazdasági üzemi terület is, aminek telepítése, épületmagassága, homlokzati kialakítása és a felhasznált anyagai eltérnek a lakott területen megszokottól, ennek ellenére nem zavaró a jelenléte, hiszen a település belterületétől távolabb telepített, védőerdővel elválasztott létesítmények ezek.

A település északi külterületi részei szinte egészében mezőgazdasági termelésre szánt területek, amelyek teljesen kihasználtak, valamint köztük megjelenik néhány kisebb véderdő sáv.

A déli területek adnak otthont a település belterületéhez közel eső tónak, amely festői szépségével, valamint a körülötte magasodó Börzsönynek és erdeinek köszönheti jelentős vonzerejét.

ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓ, AJÁNLÁSOK

Berkenye falusias karakterű

Ebben a fejezetben nem szeretnénk egyoldalúan állást foglalni, leszűkíteni a lehetőségeket, viszont szeretnénk bemutatni, hogyan kerüljük el a legáltalánosabb hibákat.

TELEPÍTÉS

A település központjában a szalagtelkes, oldalhatáron álló beépítés a jellemző.

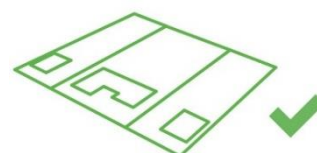
Az épületek hossz tengelye nagyrészt az utcára merőleges, indokolatlanul elforgatni ettől a tengelytől nem javasolt.

A lakóházak egy része előtt kisméretű előkert, másik része előkert nélküli beépítéssel került kialakításra. Ennek oka az lehet, hogy a település dombos, meredek területen található.

Nagyobb mértékben hátrahúzni az épületet az utcafronttól nem javasolt.

Az egyvonalban lévő házak adják a harmonikus utcaképet.

Példa a település belterületén jellemző telepítésre.

TETŐHAJLÁSSZÖG

A település területén a családi házak tetőhajlásszöge hasonló, 35-45 fok közötti.

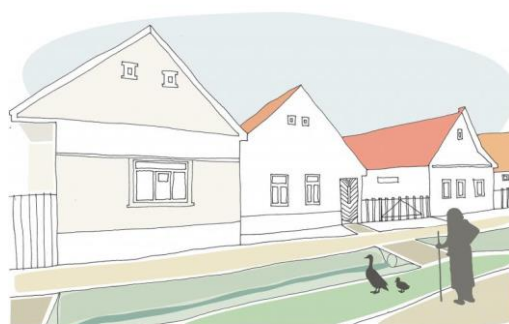
A meglévő épületek közé épülő új háznak hasonló tetőhajlásszöggel kell épülniük, mint környezetükben lévők. A túl magas, illetve túl alacsony hajlásszögű tetővel rendelkező épületek nem illeszkednek a település utcaképebe.

MAGASSÁG

Törekedni kell arra, hogy egy utcában hasonló magasságú épületek kerüljenek elhelyezésre.

A meglévő épületek közé ékelődő új háznak hasonló magassággal kell épülniük, mint a környezetükben lévők. A túl magas házak nem illeszkednek a falu utcaképebe. A sematikus ábrán példa a településen javasolt épületmagasság illeszkedésére.

TETŐFORMA

A településen a nyeregtetők a jellemzőek.

Új ház tervezésénél a szomszédok figyelembevételével kell illeszkedni a környezethez.

A nyeregtetős házakból álló utcaképbe nem kerülhet tördelt, összetett tetőformájú épület, hanem csak a szomszédossal hasonló.

A hazai gyökerek nélküli, „mediterrán” stílusú házak tervezése kifejezetten nem ajánlott a településen.

A sematikus ábrán példa a településképbe illeszkedő tetőformájú épületre.

TEREPALAKÍTÁS

A község domborzata dombos, meredek.

Az épületek tervezésénél ügyelni kell a terepviszonyoknak megfelelő telepítésre. A szükséges támfalak, tereplépcsők megfelelő kialakítására és ezek településképbe való illeszkedésére.

Nem megfelelő, ha az épületet belevájjuk a terepbe, nagy árkot képezve.

SZÍNEK

A településen a fehér vagy világos „földszínek” a jellemzőek. A természetes anyag- és színhasználattal egységes településkép jön létre. Az eltérő, kirívó színű épületek nem illeszkednek a meglévő házakhoz.

Nem elfogadhatóak a rikító fémlemezfedések vagy burkolatok sem.

Példa megfelelő színhasználatra. Javasolt a világos pasztellszínek használata, sötét színű faablakkal.

Negatív példát láthatunk a lent elhelyezkedő képen. Kerüljük az épületek homlokzatain a feltűnő mintákat és a harsány, diszharmonizáló színeket.

KERÍTÉSEK

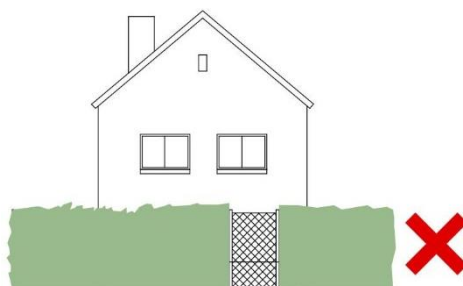
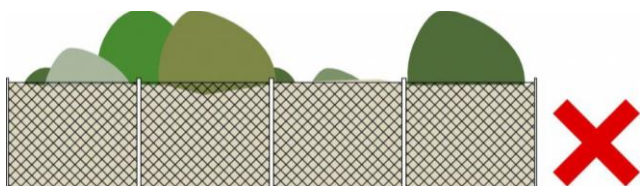
A településen az áttört kerítések a jellemzők. Általában fa vagy fém anyagúak, a régebbiek lábazat és oszlop nélküli kialakításúak, később alacsony, tömör lábazattal, vakolt téglá oszlopokkal kialakított kerítések készültek.

A kezeletlen felületű beton elemes, tömör kerítés kerüendő. Ügyelni kell arra, hogy a kerítés ne takarja el a homlokzatot.

A kerítések színhasználatánál törekedni kell a ház színével harmonizáló színek használatára, fakerítésnél a barna árnyalatai javasoltak.

A teljesen áttört drótfonatos kerítést utcafronton próbáljuk kerülni.

Ajánlott kerítések a településen, lábazattal, oszloppal, vagy ezek nélkül.

KERTÉSZETI ÚTMUTATÓ

(A képek nem a településen készültek, csak illusztráció.)

Az optimális növényalkalmazást jelentősen befolyásolja a terület eredeti, potenciális vegetációja, mely a térségben alapvetően a cseres tölgyes társulás, a vízfolyások mentén pedig az ártéri ligeterdők.

A kertekben, illetve a városi zöldfelületeken tehát javasolt a társulást alkotó fajok egyedeinek, illetve azok fajtáinak alkalmazása.

Ez alapján jól alkalmazható a kocsánytalan tölgy és a csertölgy, illetve a kislevelű hárs és az ezüst hárs is, melyek nagy előnye, hogy jó várostűrők. Fajtáik közül gyakran és széles körben telepített fajta a *Tilia* 'Szent István' és a *T. tomentosa* 'Szeleste'. Közepes növekedésűek, jó törzsnevelők, melynek köszönhetően alkalmasak utcafásításra, de kerti viszonyok között is megállják helyüket.

Juharok közül a mezei juhar 'Elsrijk' fajtája javasolható bátran. Közepes növekedésű, jól bírja a szennyezett levegőt, utca sorfának kiváló, lisztharmattal szemben ellenálló, akár sövény is nevelhető belőle.

Galagonyák közül ajánlható a kétbibés galagonya, melynek 'Paul's Scarlet' nevű fajtája igen elterjedt és rendkívül impozáns. Jó alkalmazkodó képességű és gyakran alkalmazott faj a korai juhar is. Közkedvelt kompaktabb fajtái a gömb koronájú 'Globosum', a keskeny koronát nevelő 'Fairview', az oszlopos koronájú 'Columnare', illetve a nagytermetű, parkokba alkalmas 'Crimson King' és 'Cleveland'. Folyó menti területeken jól alkalmazhatók a társulásra is oly jellemző zselnicemeggy és a magas kőris, illetve fajtáik.

Örökzöldeket pl. lucfenyőket, törpefenyőt is bátran telepíthetünk, hiszen hegyvidéki régióról beszélünk.

Azonban kerüljük az oszlopos örökzöldeket, alakfák használatát, illetve a ciprusfélék telepítését, mert egyrészt kedvezőtlen a klíma számukra, másrészt tájidegenek, mediterrán hatást keltenek.

Cserjék közül javasolható a közönséges fagyal, mely kifejezetten ellenálló, igénytelen; a somok és fajtáik pl. *'Midwinter Fire'*, melyek hatalmas előnye téli díszítő értékükben rejlik. A különböző virágágyai rózsák is rendkívül színpompás látványt nyújtanak. Két különleges mogoró fajta is ajánlható, a csavarodott ágrendszerű *'Contorta'*, és a sötétvörös lombozatú *'Fuscorubra'*.

Megjelenhet a kertekben változatos formában a terméskő is, fontos szempont azonban, hogy egyezzen, vagy legalább megjelenésében, színében hasonlítson a környező hegyek kőzettípusaihoz. Leginkább a homokkő, márga felhasználására törekedjünk. A sziklakertekben a felhasznált kőzettípus zúzalékát alkalmazzuk talajtakarásra, színben eltérőt semmiképp sem, különben diszharmonikussá válik a kompozíció. Ezen kívül törekedjünk a helyi klimatikus viszonyokhoz igazodó, alpesi jellegű növényfajok kiválasztására. Ajánlottak a különböző varjúhájak, kövirózsa, illetve párnás habitusú, virágaikkal díszítő fajok.

Évelők, egynyáriak alkalmazására is számtalan lehetőség van. Választhatunk ágyásszegélyezésre alacsony, elterülő fajokat pl. illatos ternye, molyhos madárhúr, balkonládákba, kőedényekbe csüngő habitusúakat pl. muskátli, bársonyos kakassarkantyú, vagy éppen virágágyakba magasabb, bokros habitusú fajokat. Ezen kívül vágott virágként való felhasználásra is találunk példákat pl. pompás rézvirág, őszirózsák).

Igényektől függően létesíthetők kifejezetten rekreációt szolgáló pihenőkertek, de konyhakertek is helyet kaphatnak főként a kertek hátsó felében. Az előkertek kialakításánál törekedjünk inkább a reprezentatív, díszítő funkció ellátására, oldva az épített elemek szigorú vonalvezetését.

TORNÁCOK

Berkenyén elterjedt a népi építészetre jellemző oldaltornácos kialakítás. Régen díszített, faragott faoszlopos kialakításúak voltak a tornácok, mára inkább falazottak, néhol megfigyelhető a tornác beüvegezésével létrejövő zárt szélfogó is.

Máshol megfigyelhető a tornác utca felől történő megnyitása. Az oldaltornác készült mellvéddel és mellvéd nélkül is. A tornác oszlopainak, mellvédjeinek anyaga többnyire vakolt téglá, de találunk faoszlopos megoldást is. A következő oldalon néhány példa látható a változatos tornáckialakításra.

ANYAGHASZNÁLAT

Településképi szempontból a cserép, nád, természetes pala tetőhéjalás javasolt.

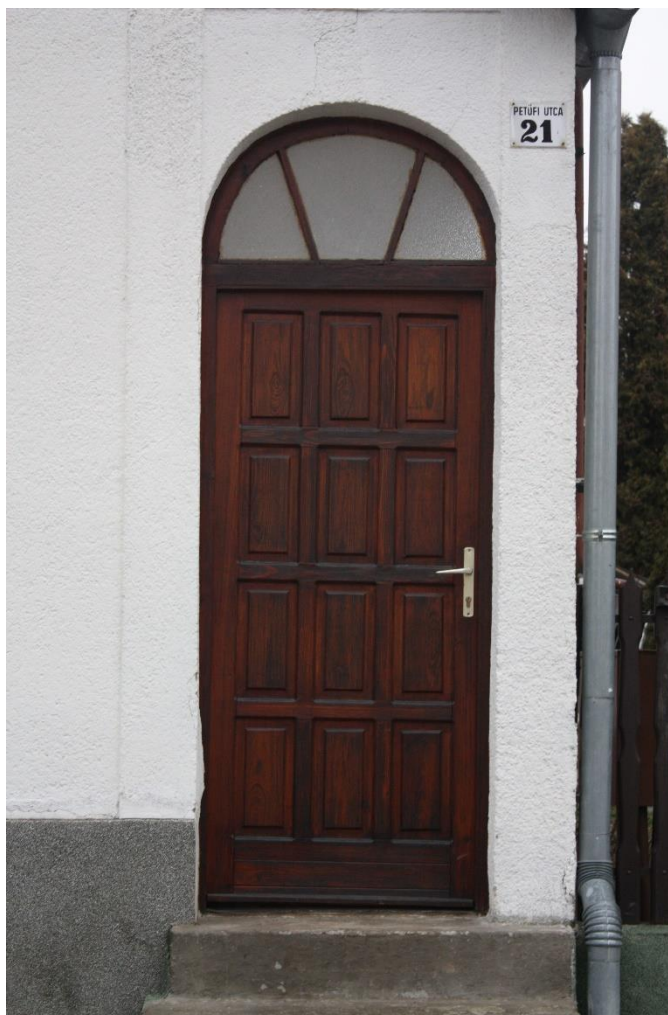

Kerülendő a településképi és egészségi szempontból is káros hullámpala. Kerüljük ugyanazon tetőfelületen különböző fedési anyag használatát. A képek nem a településen készültek.

AJTÓK, ABLAKOK, KAPUK

Berkenyén az áttört kapuk javasoltak, ezek készülhetnek fából illetve fémből egyaránt. Gondos kialakításuk fontos, mert ezek a szerkezetek biztosítják a kapcsolatot az utca és az udvar között.

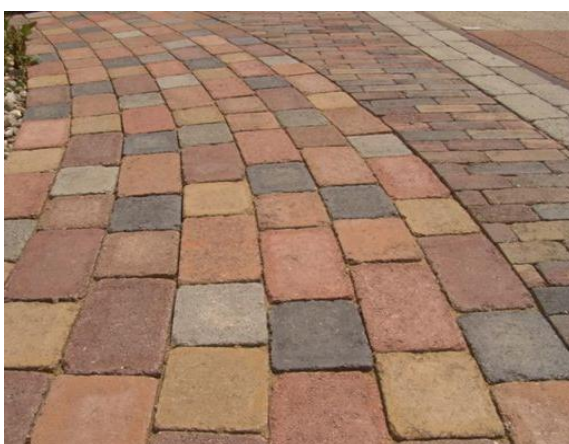
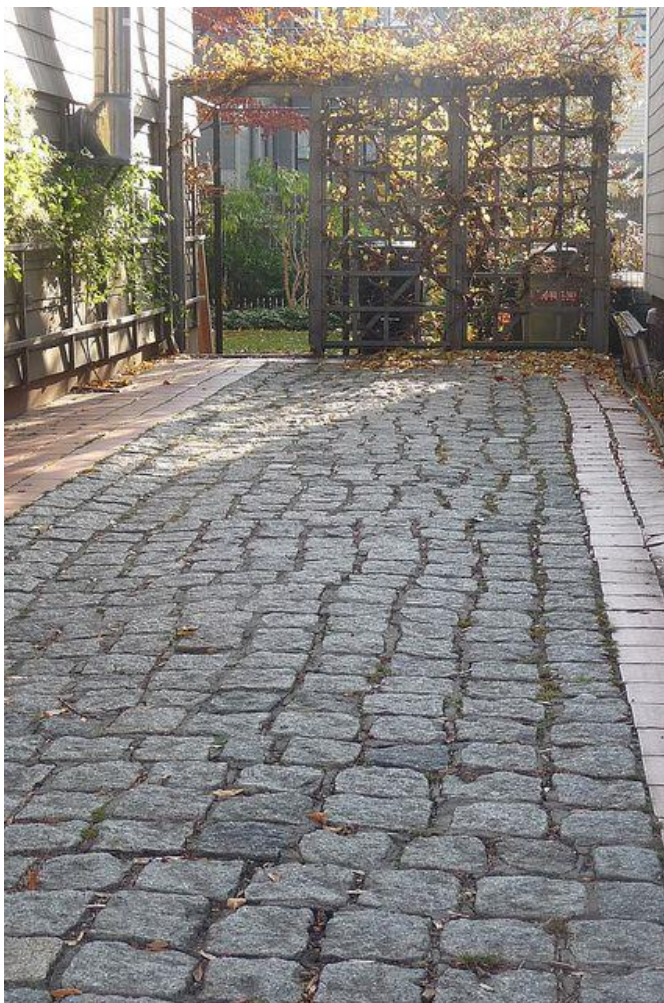

A népi építészetre jellemző osztott üveges, faablakos kialakítás itt is megtalálható. Az ablakokra zsalutábla, vagy zsalugáter kerüljön árnyékolónak, a külső tokos, fehér műanyag redőny kerülendő.

JÁRDÁK, BURKOLATOK

A beton, aszfalt burkolat helyett javasolt természetes anyagú burkolatkialakítás. Anyaga lehet természetes kő, bazalt.

HOMLOKZATKÉPZÉS

Az utcára merőleges telepítésű és tetőgerinc kialakítású, füstlyukas nyeregtetős illetve kontytetős épületek is megtalálhatók. Az épületek oromzata változatos: egyszerű vakoltak és lambériával burkoltak. A lábazat jellemzően vakolt, de vannak terméskő és mészkővel burkolt lábazatos épületek is.

Fontos az új építésű lakóházak esetén az arányos homlokzati kialakítás és a megfelelő nyílászáró kiosztás tervezése.

Kertvárosias településrész

Ebben a fejezetben nem szeretnénk egyoldalúan állást foglalni, leszűkíteni a lehetőségeket, viszont szeretnénk bemutatni, hogyan kerüljük el a legáltalánosabb hibákat.

TELEPÍTÉS

Berkenye kertvárosias, új építésű részén a szabadonálló beépítés a jellemző. Az épületek egymáshoz képest távolabb helyezkednek el, mint a településközponti részen. Itt találunk többlakásos, többszintes lakóépületeket is.

A körgyűrűs, utcai rendszerű településrészre jellemző, hogy az épületek az utcára merőlegesen vannak telepítve, előkerttel.

A kertvárosban sem javasolt az adott településrészen jellemző telepítési iránytól és mértéktől eltérni.

TETŐHAJLÁSSZÖG

A kertvárosban változatosabb tetőhajlásszögeket találunk, de itt is a magastetős kialakítás a jellemző.

A meglévő épületek közé épülő új házaknak hasonló tetőhajlásszöggel kell épülniük, mint környezetükben lévők. A túl magas, illetve túl alacsony hajlásszögű tetővel rendelkező épületek nem illeszkednek a település utcaképebe.

MAGASSÁG

Törekedni kell arra, hogy egy utcában hasonló magasságú épületek kerüljenek elhelyezésre.

A meglévő épületek közé ékelődő új házaknak hasonló magassággal kell épülniük, mint a környezetükben lévők. A túl magas házak nem illeszkednek a falu utcaképebe. A sematikus ábrán példa a településen javasolt épületmagasság illeszkedésére.

TETŐFORMA

A kertvárosban lévő tetőformák igen változatosak főként kontyolt nyeregtetők a jellemzőek.

Új ház tervezésénél a környezet igénybevételével kell a házat megtervezni, mindenképp illeszkedni és kapcsolódni kell a meglévőkhöz a kialakításukban.

A kontyolt nyeregtetős házakból álló utcaképbe nem kerülhet tördelt, összetett tetőformájú épület, hanem csak a szomszédossal hasonló.

Itt a mediterrán stílusú házak tervezése is megengedett.

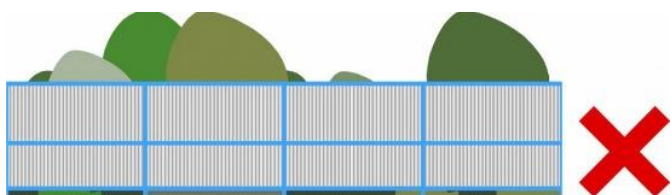

SZÍNEK

A településen a fehér vagy világos „földszínek” a jellemzőek. A természetes anyag- és színhasználattal egységes településkép jön létre. Az eltérő, kirívó színű épületek nem illeszkednek a meglévő házakhoz.

Nem elfogadhatóak a rikító fémlemezfedések vagy burkolatok sem.

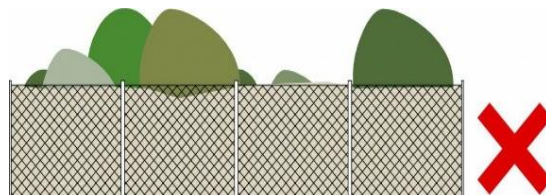
KERÍTÉSEK

A településen az áttört kerítések a jellemzőek. Általában fa vagy fém anyagú, a régebbiek lábazat és oszlop nélküli kialakításúak, később alacsony, tömör lábazattal, vakolt téglaszloppal kialakított kerítések készültek.

A kezeletlen felületű beton elemes, tömör kerítés kerülendő az utcai homlokzaton,

A kerítések színhasználatánál törekedni kell a ház színével harmonizáló színek használatára, fakerítésnél a barna árnyalatai javasoltak.

A teljesen áttört drótfonatos kerítést utcafronton próbáljuk kerülni.

Ajánlott kerítések a településen, lábazattal, oszloppal, vagy ezek nélkül.

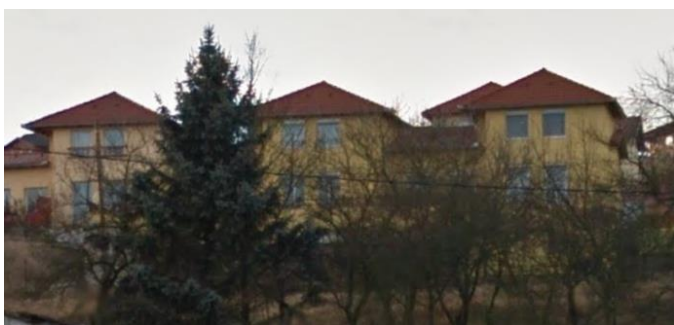
KAPUK, AJTÓK, ABLAKOK

Berkenye kertvárosi településrészén inkább a fehér, barna, szürke műanyag nyílászárók jellemzőek, melyek üvegoztással vagy üvegoztás nélkül is készülhetnek. Az utcai homlokzaton gyakorta találhatunk fehér vagy szürke színű garázkapukat.

HOMLOKZATKÉPZÉS

A kertvárosban az épületek oromzata és lábazata jellemzően egyszerű vakolt, színük pasztell, szürke, fehér. A nyílászárók műanyagok fehér, szürke vagy barna színben.

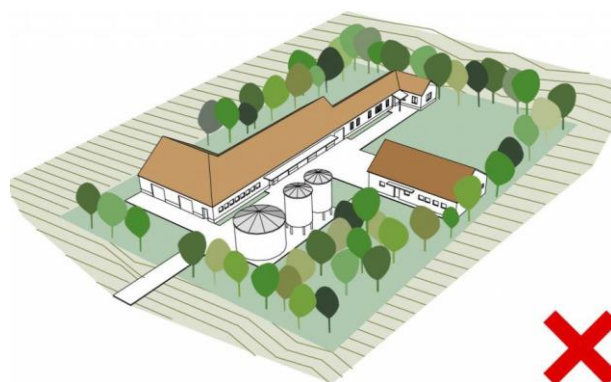

Külterületi településrész

TELEPÍTÉS

A település külterületén mezőgazdasági épületek találhatóak. Itt a beépítés laza, nem egységes, az adott funkció technológiájához alkalmazkodik.

A területek általában védőerdővel övezettek, a telkek belső úthálózattal rendelkeznek, melyek többnyire burkoltak.

TETŐHAJLÁSSZÖG

A külterületen is jellemző az egyéges hajlásszög megtartása.

A meglévő épületek közé épülő új házaknak hasonló tetőhajlásszöggel kell épülniük, mint környezetükben lévők. A túl magas, illetve túl alacsony hajlásszögű tetővel rendelkező épületek nem illeszkednek a település utcaképebe.

MAGASSÁG

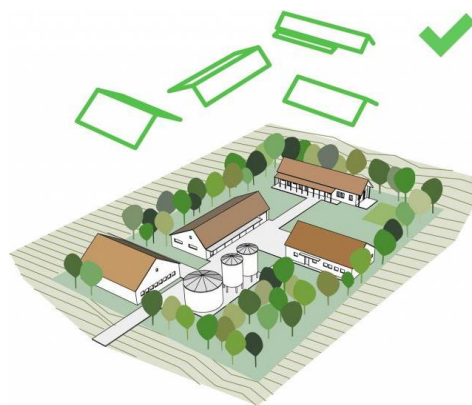
A külterületeken is törekedni kell arra, hogy a területen található épületek magasságához alkalmazkodjunk.

A meglévő épületek közé ékelődő új házaknak hasonló magassággal kell épülniük, mint a környezetükben lévők. A túl magas házak nem illeszkednek a falu utcaképebe. A szemantikusan, illetve fényképeken példa a településen javasolt épületmagasság illeszkedésére.

TETŐFORMA

A külterületen lévő épületek tetőformái általában egyszerű nyeregtetők, kontyolás és összetett tető alkalmazása nélkül.

A külterületen is fontos, hogy megtartsuk a településre jellemző tetőformákat, attól eltérni nem javasolt, hogy ezzel szép településkép kialakítását segítsük elő.

TEREPALAKÍTÁS

A külterületen is dombos a terület. Az épületeket a telken belül érdemes a közlekedő utaktól távol elhelyezni, ezzel belső közlekedési útvonal kialakítása válik szükségessé.

Az állattartó épületek köré a község irányából érdemes erdősávot telepíteni az esetleges szag és por terjedésének megakadályozására.

MAI PÉLDÁK

Meglévő épület felújítása a településkarakterbe illeszkedően

Hagyományos parasztház felújításoknál törekedjünk arra, hogy az épület megőrizze az eredeti karakterét, stílusjegyeit. Az utcai homlokzaton lévő két kis, osztott faablakot ne cseréljük nagyobbra, ne helyezzünk elé külső tokos, műanyag redőnyt, betekintés elleni védelemnek inkább zsalutábla, vagy zsalugáter kialakítása javasolt.

Esetleges energiahatékonysági korszerűsítés esetén a fehér színű nyílászárók helyett, célszerű barnás árnyalatú fa szerkezetek beépítése.

A hagyományalapú fejlesztés ott kifejezetten ajánlott, ahol még a településkép őrzi egykori képét. A hagyományokat tisztelő felújítások szép példákat eredményezhetnek.

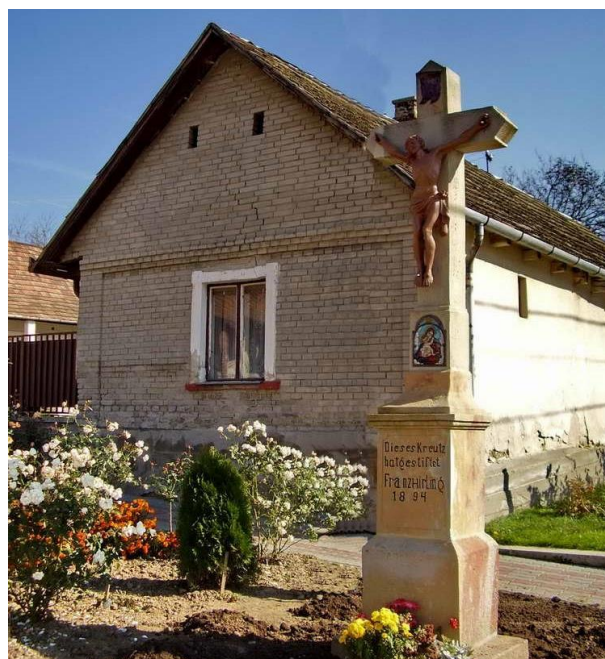

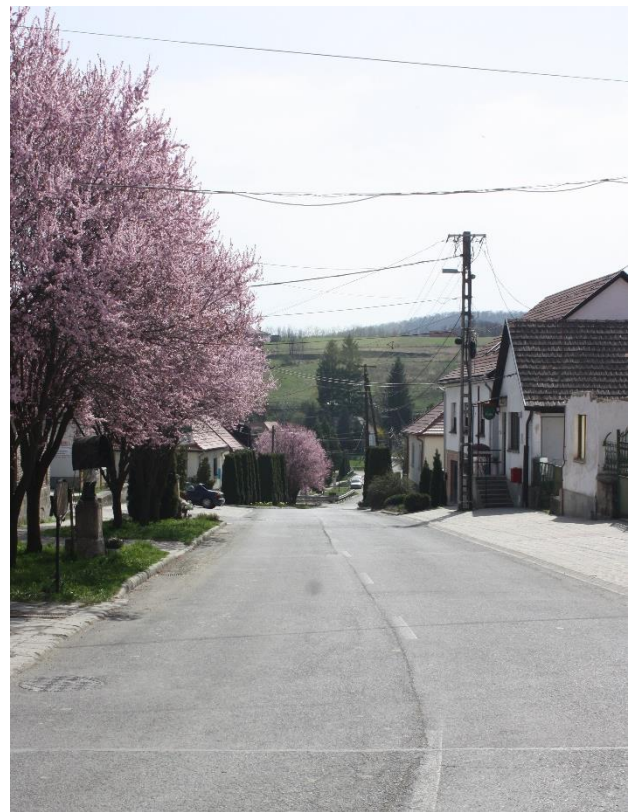
UTCÁK, TEREK

A település közterei rendezettnek mondhatóak, több szépen kialakított, pihenésre is alkalmas közösségi tér található Berkenyén. A házak nagyrészt előkerttel csatlakoznak az utcához, ahol az út mellett szintén zöldfelület található.

A településen katolikus templom, falumúzeum, fogadó, posta, óvoda és alsó tagozatos iskola található.

Fő utcája a Kossuth utca, erre merőlegesen és ezzel párhuzamosan találhatóak a mellékutcák, a település nyugati felén új, kertvárosi területet találunk, ahol nagyobb zöldfelületek jelenleg még nem beépítettek, de a terület jelenleg is fejlesztés alatt áll.

SAJÁTOS ÉPÍTMÉNYFAJTÁK

8

Parabola antenna, klímaberendezés és más műszaki berendezések elhelyezése a főhomlokzaton kerülendő.

A képen példa látható antenna álcázására. Ma már fenyőfára hasonlító kialakítás is lehetséges, így a településkép nem sérül, beleolvad a környezetébe és nem okoz zavaró látványt.

HIRDETÉSEK, REKLÁMTÁBLÁK

A településközponti részekben a színes fényreklám helyett a hagyományos cégérek elhelyezése javasolt. A természetes anyagokból készült táblák barátságosabbá teszik a község utcáját.

A színes, nagyméretű molinók kerülendők. A kép nem a településen készült.

IMPRESSZUM

BERKENYE KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA

HONLAP CÍM: www.berkenye.hu

E-MAIL CÍM: hivatal@berkenye.hu

CÍM: 2641 Berkenye, Kossuth u. 20.

TELEFON: 06-35 362-321

POLGÁRMESTER: Schmidt Józsefné

FŐÉPÍTÉS: Farkas István

FŐÉPÍTÉS E-MAIL CÍME: berkenye@foepitesz.com

SZERKESZTETTE: Kovács Krisztián, Sághegyi Adél Laura, Bodnár Emőke, Bujáki Bence, Dinnyés Magdolna, Kaszás Edit

SZÖVEG: Kovács Krisztián, Sághegyi Adél Laura, Bodnár Emőke, Bujáki Bence, Dinnyés Magdolna, Kaszás Edit

FOTÓ: Farkas István, Kovács Krisztián

ÁBRÁK: Lechner Nonprofit Kft.

GRAFIKAI TERVEZÉS: Kovács Krisztián, Sághegyi Adél Laura, Bodnár Emőke, Bujáki Bence, Dinnyés Magdolna, Kaszás Edit

Berkenye, 2018. május 16.

A kézikönyvben szereplő fotók nem kizárólag a településen készültek!

Az 5-6. és 8. fejezetben szereplő javaslatok között máshol készült fényképeket is beillesztettünk saját adatbázisunkból, hogy olyan mintákat tudjunk bemutatni, amelyek Berkenye arculatát, karakterét pozitív irányban módosíthatják.

A kézikönyvben kerülendő példaként csatolt fényképek nem a településen szereplő részleteket mutatnak!